

J.E. LR Prezidentei D. Grybauskaitei
LR Seimui
LR Vyriausybei
LR Sveikatos apsaugos ministerijai
LR Finansų ministerijai
Lietuvos savivaldybių asociacijai

REZOLIUCIJA DĖL VALSTYBĖS TABAKO KONTROLĖS POLITIKOS

LiJOT Asamblėja Nr. 29, 2011 m. gegužės 7 - 8 d.
Druskininkai

Jaunimas Lietuvoje yra labiausiai rūkanti amžiaus grupė. Net trečdalis 20 – 24 m. jaunų žmonių rūko kasdien², o nuo rūkymo sukeltų ligų Lietuvoje kasmet miršta daugiau nei 7000 žmonių, tai sudaro 20 proc. bendrojo mirtingumo.⁵

Tyrimų duomenimis Lietuvoje rūkyti pradama 11 m.³ Trys ketvirtadaliai 15 m. vaikų yra bandę rūkyti, iš jų 30 procentų teigia, kad rūko kasdien.³ 65 % rūkančių jaunų 20-24 m. žmonių nori mesti rūkyti², tačiau nesant efektyvios metimo rūkyti pagalbos sistemos daugelis jų atnaujiną savo įprotį. Pastaraisiais metais jaunimo rūkymo situacija Lietuvoje negerėja.^{3,4}

Jaunimo rūkymą skatina lengvas tabako gaminių prieinamumas ir patrauklumas, vis dar teigiamas rūkančiųjų įvaizdis ir kryptingo visuomenės sveikatos ugdymo bei informavimo apie rūkymo pasekmes ir žalą stoka.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) visas atsakingas institucijas ragina imtis priemonių, mažinančių rūkymo paplitimą jaunimo tarpe, bei užtikrinančių sveiką aplinką jauno žmogaus gyvenimui, ir siūlo:

Siekti tabako gaminių prieinamumo ir matomumo prekybos vietose mažinimo, draudžiant prekybą savitarnos būdu visus tabako gaminius iškelti į specialius skyrius. Tokios priemonės taikomos ne vienoje Europos šalyje. Taip formuojamas jaunimo požiūris į tai, kad tabakas nėra pirmojo būtinumo prekė, o jo vartojimas yra žalingas.

Siekti, kad tabako gaminių pakuotės būtų žymimos ne tik tekstiniais, bet ir vaizdiniais įspėjimais apie tabako vartojimo žalą ir pasekmes. Šiuo metu jau 40 pasaulio šalių turi vaizdinius įspėjimus ant tabako pakuočių ir tai yra pripažinta veiksminga priemone, kuri valstybei nekainuoja visiškai nieko. Be to apklausos parodė, kad 58 proc. rūkančiųjų tokie įspėjimai privertė susimąstyti apie sveikatą¹.

¹ Veryga, A., Liutkutė, V., Belian, G., Tamulevičiūtė, E., Stankevičiūtė, S. *Rodykim tiesą. Vaizdiniai įspėjimai gali išgelbėti gyvybes*, 2010

Užtikrinti, kad jau esamose nerūkymo zonose būtų laikomasi draudimo nerūkyti, o ten, kur tokių zonų nėra, jos būtų steigiamos. Kiekvienas pilietis turi teisę kvėpuoti neužterštu tabako dūmais oru, todėl savivaldybės didesnę dėmesį turi skirti apsaugai nuo pasyvaus rūkymo daromos žalos. Apie draudimą rūkyti viešose vietose teigiamai atsiliepė net 83 % jaunų žmonių².

Užtikrinti nuolatinį finansavimą NVO veikloms, skirtoms rūkymo prevencijai, visuomenės informavimui, pagalbai metant rūkyti. Kovoti su rūkymu ypač padeda visuomenės sveikatos ugdymas kuo ankstesniame amžiuje. Tokios veiklos organizavimas suteiktų galimybę jaunimui turiningai leisti laisvalaikį be žalingų įpročių, taip pat įsitraukti į jaunimo rūkymo prevencines veiklas.

Didinti atsakomybę už tabako gaminių pardavimą nepilnamečiams. Net 60 procentų 13 – 15 m. vaikų teigia, kad gali lengvai įsigyti tabako gaminių parduotuvėse.³ Siekti, kad didėtų prekybininkų socialinė atsakomybė. Numatyti, jog atsirastų atsakomybė tabako gaminius perkančiam ir vartojančiam nepilnamečiui bei jo tėvams.

Šia rezoliucija LiJOT siekia spręsti opiausias su jaunimo rūkymu susijusias problemas. Tikimės tvirtos ir teisingos atsakingų institucijų pozicijos siekiant sveikesnės visuomenės, gyvenančios aplinkoje be tabako.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos
Prezidentas

Šarūnas Frolenko

² Grabauskas V., Klumbienė J., Petkevičienė J., Šakytė E., Kriaučionienė V., Veryga A., Prättälä R. *Suaugusių Lietuvos žmonių gyvenimo tyrimas*, 2008

³ *Global youth tobacco survey*, 2009

⁴ *Global youth tobacco survey*, 2005

⁵ SAM duomenimis